

УДК 338.43:330.341.1:502.131.1

Л. А. Петльована,

аспірантка, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0412-8565>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.3.198

СТРАТЕГІЧНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНИМИ ІННОВАЦІЯМИ АГРОБІЗНЕСУ

L. Petlovana,

Postgraduate student,

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

STRATEGIC APPROACHES TO MANAGEMENT OF ENVIRONMENTAL INNOVATIONS IN AGRIBUSINESS

Посилення екологічних викликів у сільському господарстві, зумовлених кліматичними змінами, деградацією природних ресурсів та посиленням регуляторних вимог, актуалізує потребу формування нових підходів до управління розвитком аграрних підприємств. У сучасних умовах екологічні інновації поступово трансформуються з окремих природоохоронних заходів у стратегічний чинник забезпечення довгострокової економічної стійкості, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості агробізнесу. Водночас результативність їх упровадження значною мірою залежить від рівня інтеграції екологічних цілей у систему стратегічного управління підприємствами, узгодженості управлінських рішень та довгострокових цілей соціально-економічного розвитку.

У статті зосереджено увагу на розкритті та обґрунтуванні стратегічних підходів до управління екологічними інноваціями агробізнесу з урахуванням принципів ESG, які поєднують екологічні, соціальні та управлінські аспекти сталого розвитку та формують нові критерії оцінювання ефективності діяльності аграрних підприємств. У процесі дослідження застосовано методи наукового узагальнення, систематизації та порівняльного аналізу наукових підходів вітчизняних і зарубіжних учених, що дозволило виявити тенденції трансформації наукових підходів на екологічні інновації та їх роль у забезпеченні стратегічної стійкості агробізнесу.

У результаті дослідження систематизовано адаптаційно-регуляторний, ресурсно-ефективний, інноваційно-конкурентний та ESG-орієнтований підходи до управління екологічними інноваціями, які відображають еволюцію управлінської логіки від реактивного дотримання екологічних вимог до системної інтеграції екологічних інновацій у стратегію розвитку аграрних підприємств. Доведено, що комплексна інтеграція екологічних інновацій у стратегічне управління аграрних підприємств на засадах ESG створює передумови для підвищення їх економічної стійкості, зниження екологічних та інвестиційних ризиків, формування довгострокових конкурентних переваг та забезпечення відповідності вимогам сталого розвитку. Отримані результати можуть бути використані при формуванні стратегій розвитку аграрних підприємств та вдосконаленні практики управління інноваційною діяльністю в агробізнесі.

The intensification of environmental challenges in agriculture, caused by climate change, degradation of natural resources, and the strengthening of regulatory requirements, actualizes the need to develop new approaches to managing the development of agricultural enterprises. Under modern conditions, environmental innovations are gradually transforming from individual environmental protection measures into a strategic factor ensuring the long-term economic resilience, competitiveness, and investment attractiveness of agribusiness. At the same time, the effectiveness of their implementation largely depends on the level of integration of environmental objectives into the system of strategic management of enterprises, the coherence of managerial decisions, and the alignment with long-term socio-economic development goals.

The article focuses on the disclosure and substantiation of strategic approaches to managing environmental innovations in agribusiness, taking into account ESG principles, which combine environmental, social, and governance aspects of sustainable development and form new criteria for assessing the effectiveness of agricultural enterprises. In the course of the research, methods of generalization, systematization, and comparative analysis of scientific approaches developed by domestic and foreign scholars were applied, which made it possible to identify trends in the transformation of scientific approaches to environmental innovations and to determine their role in ensuring the strategic sustainability of agribusiness.

As a result of the study, adaptive-regulatory, resource-efficient, innovation-competitive, and ESG-oriented approaches to managing environmental innovations were systematized. These approaches reflect the evolution of managerial logic from reactive compliance with environmental requirements to the systemic integration of environmental innovations into the development strategy of agricultural enterprises. It is proven that the comprehensive integration of environmental innovations into the strategic management of agricultural enterprises on the basis of ESG principles creates prerequisites for increasing their economic resilience,

reducing environmental and investment risks, forming long-term competitive advantages, and ensuring compliance with sustainable development requirements. The obtained results may be used in the development of strategies for agricultural enterprises and in improving the practice of managing innovation activities in agribusiness.

Ключові слова: екологічні інновації, стратегічне управління, аграрні підприємства, агробізнес, сталий розвиток, ESG.

Key words: environmental innovation, strategic management, agricultural enterprises, agribusiness, sustainable development, ESG.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Функціонування агробізнесу в сучасних соціально-економічних умовах дедалі більше визначається посиленням екологічних обмежень, зростанням регуляторного тиску та суспільного запиту на екологічно відповідальні моделі господарювання. Інтенсифікація аграрного виробництва, поряд із досягненням економічних результатів, зумовила накопичення екологічних дисбалансів, що проявляються у деградації ґрунтів, виснаженні природних ресурсів та зростанні екологічних ризиків [1; 2].

За таких умов екологічні інновації поступово трансформуються з інструменту локальної мінімізації негативного впливу на довкілля у стратегічний чинник розвитку аграрних підприємств. Їх впровадження створює передумови для підвищення ресурсної ефективності, адаптації до змін зовнішнього середовища та формування довгострокових конкурентних переваг агробізнесу [3].

Водночас практика господарювання свідчить, що управління екологічними інноваціями в аграрному секторі здебільшого має фрагментарний характер і реалізується у вигляді окремих природоохоронних заходів без належної інтеграції у систему стратегічного управління підприємствами [4]. Це знижує результативність інноваційної діяльності та обмежує можливості досягнення сталого розвитку аграрного виробництва.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика екологічних інновацій у сучасних наукових дослідженнях розглядається у контексті трансформації аграрного сектору в умовах посилення кліматичних викликів, ресурсних обмежень і зростання вимог до сталого розвитку. У працях міжнародних організацій, зокрема FAO та OECD, екологічні інновації визначаються як системний інструмент підвищення екологічної та економічної стійкості аграрного виробництва, адаптації до змін клімату та зниження вразливості аграрних систем до зовнішніх шоків [4; 8]. У цих дос-

лідженнях наголошується на необхідності інтеграції екологічних інновацій у державну аграрну політику та інституційне середовище, водночас питання їх стратегічного управління на рівні окремих аграрних підприємств висвітлюються переважно фрагментарно.

У працях зарубіжних учених екологічні інновації аналізуються крізь призму їх впливу на конкурентоспроможність і довгострокову економічну результативність підприємств. Зокрема R. Eccles, I. Ioannou та G. Serafeim доводять, що інтеграція принципів сталого розвитку у систему корпоративного управління сприяє формуванню більш ефективних управлінських практик, підвищенню прозорості діяльності підприємств і зростанню їх довгострокової вартості [2]. У цьому контексті екологічні інновації розглядаються не лише як інструмент мінімізації негативного впливу на довкілля, а як чинник стратегічного розвитку бізнесу.

Вагомий внесок у дослідження взаємозв'язку екологічних інновацій і конкурентних переваг зробив K. Rennings, який обґрунтував, що екоінновації здатні генерувати економічні вигоди за умови їх узгодження з ринковими стимулами, інституційними умовами та стратегічними цілями підприємств [9]. Подібну позицію поділяють J. Horbach і C. Rammer, які акцентують увагу на ролі екологічних інновацій у процесах енергетичного переходу та структурної модернізації економіки, у тому числі в аграрному секторі [5].

Окремий науковий напрям пов'язаний із формуванням ESG-підходу до управління розвитком підприємств. У сучасних зарубіжних дослідженнях ESG розглядається як інтегрована концепція, що поєднує екологічні, соціальні та управлінські аспекти та формує нові критерії оцінювання ефективності діяльності бізнесу з боку інвесторів і фінансових інститутів [2; 11]. У межах цього підходу екологічні інновації виступають базовим елементом реалізації ESG-стратегій, особливо для підприємств, орієнтованих на довгостроковий розвиток і доступ до міжнародних ринків капіталу.

Вітчизняні наукові дослідження зосереджені переважно на проблемах інноваційного розвит-

ку аграрного сектору, екологізації виробничих процесів та стратегічного розвитку аграрних підприємств. Так, В. Г. Андрійчук розглядає екологічні інновації як складову стратегічного розвитку аграрних підприємств та чинник підвищення ефективності використання їх ресурсного потенціалу [1]. С. М. Кваша наголошує на необхідності поєднання економічних та екологічних пріоритетів розвитку аграрного сектору як умови забезпечення його довгострокової стійкості [6]. О. В. Шубравська акцентує увагу на ролі інновацій у структурній модернізації аграрного сектору та підвищенні його конкурентоспроможності [10].

Разом із тим аналіз вітчизняних і зарубіжних публікацій свідчить, що екологічні інновації здебільшого розглядаються як окремі технологічні або організаційні заходи, спрямовані на екологізацію виробництва, без належної інтеграції у систему стратегічного управління аграрними підприємствами. Недостатньо уваги приділяється питанням узгодження екологічних інновацій зі стратегічними цілями розвитку агробізнесу та їх ролі у формуванні інвестиційної привабливості підприємств з урахуванням принципів ESG.

Таким чином, попри значний науковий доробок у сфері екологічних інновацій і сталого розвитку, у науковій літературі відсутній цілісний підхід до стратегічного управління екологічними інноваціями в агробізнесі на засадах ESG, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі та визначає наукову новизну і практичну значущість даної статті.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є наукове обґрунтування стратегічних підходів до управління екологічними інноваціями в агробізнесі з урахуванням принципів ESG та визначення їх ролі у забезпеченні сталого розвитку аграрних підприємств. Досягнення поставленої мети зумовлює необхідність вирішення таких наукових завдань: узагальнення теоретичних підходів до трактування сутності екологічних інновацій у контексті розвитку аграрного сектору; систематизація стратегічних підходів до управління екологічними інноваціями з позицій їх впливу на економічну стійкість і конкурентоспроможність агробізнесу; обґрунтування доцільності інтеграції екологічних інновацій у систему стратегічного управління аграрних підприємств на засадах ESG; визначення управлінських передумов підвищення ефективності реалізації екологічних інновацій у довгостроковій перспективі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У сучасній економічній теорії екологічні інновації розглядаються як складова загальної інноваційної діяльності підприємств, спрямована на зменшення негативного впливу господарських процесів на дов-

кілля за одночасного забезпечення економічної результативності та ефективного використання ресурсів [7; 9].

Розвиток наукових підходів до інтерпретації екологічних інновацій відображає зміну дослідницького фокусу від переважно техніко-технологічних рішень до їх розгляду як елементу стратегічного управління, що забезпечує формування та реалізацію довгострокових напрямів розвитку підприємств [2].

Для аграрного сектору екологічні інновації мають виразну галузеву специфіку, зумовлену високою залежністю виробничих процесів від природно-кліматичних умов, стану ґрунтів, водних ресурсів і біорізноманіття [1; 6]. На відміну від інших галузей економіки, негативні екологічні наслідки аграрного виробництва мають кумулятивний характер і проявляються у середньо- та довгостроковій перспективі, що істотно підвищує вимоги до якості стратегічних управлінських рішень. У цьому контексті екологічні інновації в агробізнесі охоплюють не лише технологічні рішення, а й організаційно-управлінські зміни, пов'язані з екологізацією землекористування, підвищенням ресурсної ефективності, впровадженням елементів точного землеробства, біоенергетичних технологій та циркулярних моделей виробництва [4; 8].

З позицій стратегічного управління екологічні інновації доцільно розглядати не як разові природоохоронні заходи, а як стратегічний ресурс формування довгострокових конкурентних переваг аграрних підприємств. В умовах посилення екологічного регулювання, зростання вартості природних ресурсів і підвищення ролі нефінансових критеріїв оцінювання діяльності бізнесу екологічні інновації трансформуються у стратегічні активи, що визначають рівень економічної стійкості, інвестиційної привабливості та адаптаційної спроможності агробізнесу [2; 9].

Практика функціонування аграрних підприємств свідчить, що результативність впровадження екологічних інновацій значною мірою залежить від обраного підходу до управління ними. За відсутності стратегічної інтеграції екологічні інновації реалізуються фрагментарно, у вигляді окремих технічних або організаційних рішень, що не пов'язані між собою єдиною логікою розвитку та не забезпечують комплексного економічного й екологічного ефекту [5; 10]. Це обумовлює необхідність формування системного підходу до управління екологічними інноваціями, орієнтованого на досягнення довгострокових цілей розвитку аграрних підприємств з урахуванням принципів ESG [2; 11].

Формування ефективної системи управління екологічними інноваціями в агробізнесі потребує застосування стратегічних підходів, що враховують галузеву специфіку аграрного виробництва, посилення екологічних регуляторних вимог та зростання ролі сталого розвитку у прийнятті управлінських рішень. У наукових дослідженнях наголошується, що обраний підхід до управління екологічними інноваціями визначає не лише екологічні результати діяльності

Таблиця 1. Стратегічні підходи до управління екологічними інноваціями в агробізнесі

Стратегічний підхід	Стратегічна мета	Основні управлінські інструменти	Ключові результати для агробізнесу
Адаптаційно-регуляторний	Забезпечення відповідності екологічним нормам і стандартам	Виконання екологічного законодавства, екологічний аудит, контроль викидів і відходів	Зниження регуляторних ризиків, уникнення штрафних санкцій, мінімізація екологічних втрат
Ресурсно-ефективний	Оптимізація використання природних ресурсів і скорочення витрат	Енерго- та ресурсозберігаючі технології, точне землеробство, оптимізація виробничих процесів	Підвищення продуктивності, зниження собівартості, зростання економічної ефективності
Інноваційно-конкурентний	Формування довгострокових конкурентних переваг	Екологічна сертифікація, розробка «зеленої» продукції, інноваційні бізнес-моделі	Зростання доданої вартості, зміцнення ринкових позицій, підвищення репутаційного капіталу
ESG-орієнтований	Забезпечення стратегічної стійкості розвитку	Інтеграція ESG у стратегію, нефінансова звітність, управління екологічними та інвестиційними ризиками	Підвищення інвестиційної привабливості, доступ до фінансових ресурсів, довгострокова стійкість

Джерело: сформовано автором на основі [1; 2; 9].

підприємств, а й рівень їх економічної стійкості, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості [1; 2; 9].

За адаптаційно-регуляторного підходу екологічні інновації впроваджуються переважно як відповідь на зовнішній регуляторний тиск і спрямовані на забезпечення відповідності діяльності аграрних підприємств чинним екологічним нормам і стандартам. Такий підхід дозволяє мінімізувати екологічні ризики та уникнути санкцій з боку контролюючих органів, однак його стратегічний потенціал є обмеженим, оскільки екологічні інновації не інтегруються у довгострокову стратегію розвитку підприємства і мають переважно реактивний характер [4; 8].

Ресурсно-ефективний підхід орієнтований на оптимізацію використання природних ресурсів і скорочення виробничих витрат шляхом упровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, елементів точного землеробства й удосконалення виробничих процесів. У науковій літературі підкреслюється, що поєднання екологічного та економічного ефектів у межах цього підходу створює передумови для підвищення продуктивності аграрного виробництва та зростання його економічної ефективності [1; 6; 9]. Водночас зосередженість переважно на внутрішніх процесах підприємства обмежує можливості комплексного врахування соціальних і управлінських аспектів сталого розвитку.

Інноваційно-конкурентний підхід передбачає використання екологічних інновацій як джерела формування довгострокових конкурентних переваг аграрних підприємств. У цьому випадку екологічні характеристики продукції, відповідність міжнародним стандартам сталого виробництва та екологічна сертифікація інтегруються у ринкову стратегію підприємств, що є особливо актуальним в умовах їх включення до глобальних ланцюгів доданої вартості [5; 9]. Реалізація такого підходу потребує значних інвестицій і стратегічної орієнтації на довгостроковий розвиток, проте забезпечує зростання доданої вартості продукції, зміцнення ринкових позицій і підвищення репутаційного капіталу агробізнесу.

Найбільш комплексним у сучасних умовах є ESG-орієнтований підхід до управління екологічними інноваціями, який передбачає інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських аспектів у систему стратегічного управління аграрними підприємствами. За такого підходу екологічні інновації набувають статусу складової єдиної стратегії сталого розвитку, що забезпечує узгодженість управлінських рішень із довгостроковими цілями розвитку та очікуваннями ключових стейкхолдерів. [2; 11]. Застосування ESG-орієнтованого підходу сприяє підвищенню економічної стійкості агробізнесу, зниженню екологічних та інвестиційних ризиків і розширенню доступу до фінансових ресурсів.

Застосування різних стратегічних підходів до управління екологічними інноваціями в агробізнесі визначає рівень інтеграції екологічних цілей у систему стратегічного управління підприємствами та масштаби досягнення економічних і екологічних результатів. На відміну від адаптаційно-регуляторного й ресурсно-ефективного підходів, які забезпечують переважно коротко- та середньострокові ефекти, ESG-орієнтований підхід формує системні передумови для підвищення економічної стійкості аграрних підприємств, зниження ризиків і забезпечення їх відповідності вимогам сталого розвитку [2; 11].

З метою узагальнення ключових стратегічних підходів до управління екологічними інноваціями в агробізнесі, їх цільової орієнтації, інструментарію та очікуваних результатів подано в таблиці 1.

Таким чином подані в таблиці 1 стратегічні підходи відображають різні управлінські логіки інтеграції екологічних інновацій у діяльність аграрних підприємств та характеризуються відмінним ступенем їх стратегічної значущості. У сучасних умовах зростання екологічних, інституційних і інвестиційних викликів особливої ваги набуває перехід від фрагментарного застосування екологічних інновацій до їх системної інтеграції у стратегічне управління агробізнесом, що зумовлює доцільність більш детального розгляду управлінських механізмів реалізації ESG-орієнтованого підходу.

Вибір стратегічної логіки управління екологічними інноваціями в агробізнесі безпосередньо впливає на характер управлінських рішень, горизонти планування та результати інтеграції екологічних цілей у діяльність аграрних підприємств. Підходи, орієнтовані на адаптацію до регуляторних вимог і підвищення ресурсної ефективності, зосереджуються переважно на мінімізації екологічних ризиків і витрат та формують коротко- й середньострокові ефекти. Водночас інноваційно-конкурентний і ESG-орієнтований підходи забезпечують перехід до стратегічно орієнтованої парадигми управління, ідея екологічних інновацій розвивається як чинник довгострокового підвищення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості аграрних підприємств [1; 6; 9]. За таких умов особливої ваги набуває ESG-орієнтований підхід, реалізація якого потребує формування цілісної системи управлінських механізмів інтеграції екологічних інновацій у стратегічне управління агробізнесом [2; 3; 11].

Реалізація ESG-орієнтованого підходу до управління екологічними інноваціями в агробізнесі передбачає формування цілісної системи управлінських механізмів, спрямованих на інтеграцію екологічних цілей у стратегічні та операційні рішення аграрних підприємств. На відміну від підходів, орієнтованих виключно на дотримання регуляторних вимог або оптимізацію використання ресурсів, ESG-орієнтований підхід забезпечує узгодження екологічних інновацій із довгостроковими економічними та соціальними пріоритетами розвитку агробізнесу, що відповідає сучасним вимогам сталого розвитку та очікуванням ключових стейкхолдерів [2; 11].

Центральним елементом реалізації ESG-орієнтованого підходу є стратегічне цілепокладання, що передбачає інтеграцію екологічних інновацій у загальну стратегію розвитку аграрних підприємств. Формування стратегічних цілей із урахуванням екологічних обмежень і можливостей дозволяє розглядати екологічні інновації не як ізольований напрям діяльності, а як складову довгострокової конкурентної стратегії. У наукових дослідженнях підкреслюється, що така інтеграція сприяє підвищенню стійкості бізнес-моделей аграрних підприємств і зменшенню їхньої вразливості до регуляторних та ринкових змін [1; 3].

Важливою складовою реалізації ESG-орієнтованого підходу є інвестиційно-фінансовий механізм, який забезпечує ресурсне підґрунтя для впровадження екологічних інновацій. В умовах зростання ролі нефінансових критеріїв оцінювання діяльності підприємств доступ до фінансових ресурсів дедалі частіше пов'язується з відповідністю принципам ESG. Використання інструментів "зеленого" фінансування, ESG-кредитування, міжнародних грантових програм і пільгових фінансових інструментів створює можливості для зниження вартості капіталу та підви-

щення інвестиційної привабливості аграрних підприємств, що реалізують екологічно орієнтовані інноваційні проекти [2; 8; 11].

Організаційно-інституційний механізм реалізації ESG-орієнтованого підходу полягає у формуванні внутрішньої системи управління, яка забезпечує координативність рішень у сфері екологічних інновацій. Завпровадження внутрішніх політик сталого розвитку, визначення відповідальності за ESG-рішення, а також створення механізмів внутрішнього контролю сприяють підвищенню системності управління та зниженню фрагментарності впровадження екологічних інновацій. Такий підхід дозволяє забезпечити узгодженість стратегічних і тактичних рішень у діяльності аграрних підприємств [3; 11].

Не менш важливим є інформаційно-аналітичний механізм, який забезпечує моніторинг і оцінювання результативності впровадження екологічних інновацій. Використання систем ESG-звітності, нефінансових показників і індикаторів сталого розвитку створює інформаційну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і підвищує прозорість діяльності аграрних підприємств для інвесторів, фінансових установ і регуляторів [2; 11]. У цьому контексті екологічні інновації трансформуються у керований стратегічний ресурс, ефективність використання якого може бути кількісно та якісно оцінена.

Мотиваційний механізм реалізації ESG-орієнтованого підходу спрямований на формування зацікавленості персоналу в досягненні екологічних і соціальних цілей розвитку підприємства. Використання системи ключових показників ефективності, програм професійного навчання та нематеріального стимулювання сприяє поширенню екологічно відповідальної поведінки на всіх рівнях управління. У поєднанні з комунікаційним механізмом, що забезпечує взаємодію з інвесторами, місцевими громадами та іншими стейкхолдерами, це формує репутаційний капітал аграрних підприємств і підвищує рівень довіри до їх діяльності [3; 11].

Таким чином, реалізація ESG-орієнтованого підходу до управління екологічними інноваціями в агробізнесі базується на комплексному поєднанні стратегічних, фінансових, організаційних, інформаційно-аналітичних і мотиваційних механізмів. Їх узгоджене застосування забезпечує системну інтеграцію екологічних інновацій у стратегічне управління аграрними підприємствами, сприяє підвищенню їх економічної стійкості та створює передумови для досягнення цілей сталого розвитку в довгостроковій перспективі [2; 11].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У статті обґрунтовано доцільність застосування стратегічних підходів до управління екологічними інноваціями в агробізнесі як ключового чин-

ника забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств в умовах посилення екологічних викликів, регуляторного тиску та зростання вимог з боку інвесторів і суспільства. Встановлено, що екологічні інновації в сучасних умовах доцільно розглядати не як окремі природоохоронні заходи, а як складову системи стратегічного управління, здатну формувати довгострокові конкурентні переваги агробізнесу.

У процесі дослідження систематизовано адаптаційно-регуляторний, ресурсно-ефективний, інноваційно-конкурентний та ESG-орієнтований підходи до управління екологічними інноваціями в аграрному секторі. Встановлено, що перші два підходи забезпечують переважно коротко- та середньострокові ефекти, пов'язані зі зниженням екологічних ризиків і витрат, тоді як інноваційно-конкурентний та ESG-орієнтований підходи формують стратегічні передумови підвищення економічної стійкості, інвестиційної привабливості та ринкової конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Обґрунтовано, що ESG-орієнтований підхід є найбільш комплексною моделлю стратегічного управління екологічними інноваціями, оскільки забезпечує інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських цілей у систему прийняття управлінських рішень. Реалізація цього підходу передбачає формування узгодженої системи стратегічних, інвестиційно-фінансових, організаційно-інституційних, інформаційно-аналітичних і мотиваційних механізмів, що дозволяє перейти від фрагментарного впровадження екологічних інновацій до їх системної інтеграції у стратегічний розвиток агробізнесу.

Практична значущість отриманих результатів полягає у можливості їх використання аграрними підприємствами при формуванні стратегій розвитку, удосконаленні системи управління інноваційною діяльністю та підвищенні відповідності діяльності принципам ESG. Запропоновані підходи можуть бути також використані органами державної влади та фінансовими інститутами при розробленні інструментів стимулювання екологічно орієнтованих інновацій в аграрному секторі.

Перспективи подальших досліджень доцільно пов'язати з розробленням методичних підходів до кількісного оцінювання ефективності управління екологічними інноваціями в агробізнесі з урахуванням економічних, екологічних і соціальних результатів, а також з поглибленням аналізу впливу ESG-факторів на інвестиційну привабливість і фінансову стійкість аграрних підприємств.

Література:

1. Андрійчук В. Г. Стратегічний розвиток аграрних підприємств: монографія. Київ: КНЕУ, 2020. 420 с.
2. Eccles R. G., Ioannou I., Serafeim G. The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance. *Management Science*. 2014. Vol. 60, No. 11. P. 2845—2857.

3. European Commission. Sustainable Agriculture and Innovation. Brussels: European Commission, 2024. 85 p.

4. FAO. Innovation in Agriculture for Sustainable Development. Rome: FAO, 2021. 160 p.

5. Horbach J., Rammer C. Energy transition and eco-innovation. *Research Policy*. 2021. Vol. 50, No. 5. P. 1—15.

6. Кваша С. М. Сталий розвиток аграрного сектору економіки України. *Економіка АПК*. 2019. № 10. С. 4—12.

7. Melnyk L. Environmental innovation and sustainable development. *Sustainability*. 2023. P. 1—12.

8. OECD. Eco-Innovation in Agriculture: Enabling Sustainable Transitions. Paris: OECD Publishing, 2022. 120 p.

9. Rennings K. Eco-innovation and competitiveness: theory and evidence. *Ecological Economics*. 2000. Vol. 32, No. 2. P. 319—332.

10. Шубавська О.В. Інноваційний розвиток аграрного сектору. *Економіка АПК*. 2022. № 2. С. 15—23.

11. UNEP. Green Innovation and Sustainable Growth. Nairobi: UNEP, 2022. 90 p.

References:

1. Andriichuk, V.H. (2020), Strategic development of agricultural enterprises, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine.

2. Eccles, R.G., Ioannou, I. and Serafeim, G. (2014), "The impact of corporate sustainability on organizational processes and performance", *Management Science*, vol. 60, no. 11, pp. 2845—2857.

3. European Commission (2024), Sustainable agriculture and innovation, European Commission, Brussels, Belgium.

4. FAO (2021), Innovation in agriculture for sustainable development, FAO, Rome, Italy.

5. Horbach, J. and Rammer, C. (2021), "Energy transition and eco-innovation", *Research Policy*, vol. 50, no. 5, pp. 1—15.

6. Kvasha, S.M. (2019), "Sustainable development of the agricultural sector of Ukraine's economy", *Ekonomika APK*, vol. 10, pp. 4—12.

7. Melnyk, L. (2023), "Environmental innovation and sustainable development", *Sustainability*, pp. 1—12.

8. OECD (2022), Eco-innovation in agriculture: Enabling sustainable transitions, OECD Publishing, Paris, France.

9. Rennings, K. (2000), "Eco-innovation and competitiveness: theory and evidence", *Ecological Economics*, vol. 32, no 2 pp. 319—332.

10. Shubavska, O.V. (2022), "Innovative development of the agricultural sector", *Ekonomika APK*, vol. 2, pp. 15—23.

11. UNEP (2022), Green innovation and sustainable growth, UNEP, Nairobi, Kenya.

Стаття надійшла до редакції 25.01.2026 р.